

Sygn. akt VI U 1706/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 lutego 2015 r. w S.

sprawy Z. G. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania Z. G. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 18 sierpnia 2014 roku znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje Z. G. (1) prawo do emerytury, poczynając od 18 lipca 2014r.;

II. odstępuje od obciążania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kosztami procesu.

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 sierpnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił Z. G. (1) prawa do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Z. G. (1) zaskarżył powyższą decyzję, wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. Wskazał, iż w szczególnych warunkach pracował w czasie zatrudnienia w Spółdzielni (...) w S. oraz w spółce (...), gdzie przez cały czas wykonywał pracę kierowcy – najpierw ciągnika, a następnie samochodu ciężarowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji.

Na rozprawie w dniu 25 lutego 2015r. reprezentująca ubezpieczonego profesjonalna pełnomocniczka wniosła o przyznanie Z. G. prawa do emerytury od 18 lipca 2014r., tj. od dnia złożenia wniosku o emeryturę (k. 80 akt sprawy).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Z. G. (1) urodził się w dniu (...). Jego łączny staż ubezpieczeniowy (udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe) na dzień 1 stycznia 1999r. wynosił 28 lat, 2 miesiące i 1 dzień.

Ubezpieczony nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Wniosek o emeryturę złożył w organie emerytalnym w dniu 18 lipca 2014 roku.

Okoliczności niesporne, a nadto dowody - dokumenty w aktach ZUS O/S. dot. Z. G..

W dniu 27 października 1970r. Z. G. (1) uzyskał uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi w zakresie kategorii A i T.

W dniu 17 grudnia 1981r. uzyskał takie uprawnienia w zakresie kategorii C.

Uprawnienia te posiadał nieprzerwanie do 23 maja 2007r.

Dowód: zaświadczenie Starostwa Powiatowego w G. z 11.07.2012r. – k. 14, pl. I akt ZUS.

W okresie od 22 maja 1970r. do 22 marca 1975r. Z. G. (1) był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Wojewódzkim Związku Spółdzielni (...) w K.. W pierwszym okresie (do 17 października 1973r.) zajmował tam stanowisko robotnika niewykwalifikowanego, przy czym w okresie od 25 października 1971r. do 16 października 1973r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Następnie, w okresie od 18 do 31 października 1973r. ubezpieczony został przeniesiony do pracy na stanowisku betoniarza, aby od 1 listopada 1973r. do końca zatrudnienia faktycznie wykonywać pracę (co potwierdzono zmianą angażu) operatora spychacza. W czasie zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie ubezpieczony ukończył bowiem kurs operatora sprzętu ciężkiego.

Dowody:

- świadectwo pracy z 24.03.1975r. – k. 15-16 pl. I akt ZUS;
- kopia książeczki wojskowej – k. 3 pl. (...) akt ZUS;
- dokumentacja w aktach osobowych Z. G. z okresu zatrudnienia w (...) w K. – k. 64 akt sprawy;
- zeznania ubezpieczonego Z. G. (1) – k. 80, w wersji elektronicznej – k. 81 oraz transkrypcja.

W okresie od 17 października 1975 roku do 27 marca 1992 roku Z. G. (1) był nieprzerwanie zatrudniony w Spółdzielni (...) w S., gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał najpierw pracę operatora spychacza, a następnie pracę kierowcy – najpierw ciągnika, potem samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony.

Pracując jako kierowca ciągnika Z. G. wykonywał prace transportowe – pracował zarówno przy rozładunku wagonów, jak i rozwożeniu paliwa, opału. Następnie, po zdobyciu uprawnień w zakresie prawa jazdy kategorii C, przydzielono go do pracy w charakterze kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Z. G. zazwyczaj jeździł cysterną, odbierając mleko z okolicznych gmin. Ponadto czasem kierował też wywrotką.

Dowody:

- świadectwo pracy z 27.03.1991r. – k. 18, pl. I akt ZUS;
- zeznania świadka Z. K. – k. 79v akt sądowych, w formie elektronicznej – k. 81 oraz transkrypcja;
- zeznania świadka W. N. – k. 79v akt sądowych, w formie elektronicznej – k. 81 oraz transkrypcja;
- zeznania świadka Z. P. – 79v akt sądowych, w formie elektronicznej – k. 81 oraz transkrypcja;

- zeznania ubezpieczonego Z. G. (1) – k. 80, w wersji elektronicznej – k. 81 oraz transkrypcja;
- akta osobowe Z. G. z okresu zatrudnienia w (...) i spółce (...) – k. 85 akt sądowych.

Pracę na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony ubezpieczony kontynuował następnie w (...) spółce z o.o. w S., która przejęła część pracowników i pojazdów, należących do (...) w S., w tym ubezpieczonego.

Dowody:

- świadectwo pracy z 21.04.1992r. – k. 19-20, pl. I akt ZUS;
- zeznania świadka Z. P. – 79v akt sądowych, w formie elektronicznej – k. 81 oraz transkrypcja;
- zeznania ubezpieczonego Z. G. (1) – k. 80, w wersji elektronicznej – k. 81 oraz transkrypcja.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

W niniejszym postępowaniu koniecznym było zbadanie zasadności odwołania od zaskarżonej decyzji odmawiającej Z. G. (1) prawa do wcześniejszej emerytury, w której podstawą rozstrzygnięcia organu rentowego był brak u ubezpieczonego wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Z. G. (1) w toku niniejszego postępowania domagał się przy tym doliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od dnia 17 października 1975 roku do dnia 25 kwietnia 1992 roku najpierw w Spółdzielni (...) w S., a następnie w spółce z o.o. (...) w S.. Jako dowód zatrudnienia przedstawił „zwykłe” świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę, w którym wskazano, że ubezpieczony pracował w charakterze kierowcy, ale także zeznania świadków. Organ emerytalny odmówił uwzględnienia tego wniosku, albowiem stwierdził, że ubezpieczony powinien przedstawić świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Spełnienie pozostałych przesłanek wymaganych do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury nie zostało natomiast przez organ emerytalny zakwestionowane (i nie wzbudziło także wątpliwości sądu).

Zadaniem sądu było więc w tej sytuacji wyłącznie ustalenie, czy praca wykonywana we wskazanym powyżej okresie przez ubezpieczonego na rzecz ówczesnego pracodawcy była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, w rozumieniu przywołanych niżej przepisów prawa.

Zgodnie z przepisem art. 24 ust. 1b pkt 16 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 z późn. zm.- dalej jako: ustawa emerytalna), ubezpieczonym urodzonym w okresie od dnia 1 października 1952r. do dnia 31 grudnia 1952r. przysługuje - z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184 - emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 66 lat i 4 miesiące.

W myśl przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Przepis §4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu § 2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o którym mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

W załączniku do powyższego rozporządzenia, w Wykazie A w dziale VIII, zatytułowanym „W transporcie i łączności”, w podtytule „Transport”, pod pozycją 2 wskazano, że pracami w szczególnych warunkach są „prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów”, natomiast pod pozycją 3. zaliczono do takich prac „prace kierowców ciągników, kombajnów i pojazdów gąsienicowych”. W punkcie 1. wymieniono natomiast „ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeladunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie”.

Podstawą nieuznania przez organ rentowy okresu pracy Z. G. (1) wykonywanej w Spółdzielni (...) w S., a następnie w spółce (...) w S. był brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Aczkolwiek formalnie postępowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie może budzić wątpliwości, tym niemniej nie oznacza to, że również i sąd zobowiązany był do dokonania identycznej oceny dowodów wykonywania pracy przedstawionych przez ubezpieczonego. Jak bowiem wynika z utrwalonego w tej mierze orzecznictwa Sądu Najwyższego, w tym m.in. z uchwały tegoż Sądu z dnia 10 marca 1984 roku (wydanej w sprawie III UZP 6/84, opubl. LEX nr 14625) - okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy.

Należy zwrócić uwagę, iż wydanie przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie rodzi żadnych skutków materialnoprawnych. Co za tym idzie, analogicznie należy oceniać fakt niewydania przez pracodawcę takiego dokumentu. Zaświadczenie to jest jedynie dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.), wydawanym dla celów dowodowych, a okoliczności w tym dokumencie potwierdzone przez pracodawcę podlegają weryfikacji zarówno w postępowaniu sądowym, jak i w postępowaniu przed organem rentowym. Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma bowiem istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to bowiem praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Mając powyższe na uwadze, sąd w niniejszej sprawie przeprowadził dowody z dokumentów, w tym z zachowanej dokumentacji osobowej ubezpieczonego ze spornych okresów zatrudnienia, ale nadto przesłuchał w charakterze

świadków ówczesnych współpracowników Z. G. i samego ubezpieczonego. Z. G. podkreślał bowiem, że pomimo braku świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach taką pracę wykonywał, będąc zatrudnionym najpierw na stanowisku kierowcy ciągnika, a następnie kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. Wskazał przy tym, że niemożliwe jest dostarczenie przez niego innego dokumentu potwierdzającego pracę w warunkach szczególnych niż złożone do akt ZUS świadectwo pracy, z uwagi na okoliczność że oba przedsiębiorstwa, w którym pracował zostały zlikwidowane.

W ocenie sądu świadkowie zeznający w sprawie (będący osobami zatrudnionymi w (...)) w S. w tym samym czasie co Z. G.) potwierdzili wersję przedstawioną przez ubezpieczonego i zapewnili, że faktycznie w spornym okresie wykonywał on obowiązki najpierw kierowcy ciągnika i operatora spychacza, a następnie samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. Wszyscy świadkowie zeznali bowiem zgodnie, że ubezpieczony przez cały okres zatrudnienia w tym zakładzie kierował wyłącznie takimi pojazdami, a poza tym nie miał żadnych innych dodatkowych obowiązków. Sąd dał wiarę zeznaniom przesłuchanych w sprawie świadków, albowiem przedstawiony przez nich opis zakresu obowiązków i rodzaju pracy jest w pełni zbieżny z wersją przedstawioną przez samego ubezpieczonego, nadto ich zeznania są jasne, spójne i mają pełne pokrycie w zapisach zawartych w archiwalnych aktach osobowych ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia. Nie bez znaczenia był też fakt, iż ubezpieczony faktycznie legitymował się w owym czasie uprawnieniami do kierowania pojazdami tego typu, na jakie wskazywali świadkowie. Od roku 1970 mógł bowiem kierować ciągnikami, w roku 1973 ukończył kurs operatora sprzętu ciężkiego, zaś w grudniu roku 1981 – uzyskał prawo jazdy kategorii C.

W powyższej sytuacji koniecznym było więc uznanie, iż w okresie od 17 października 1975 roku do 25 kwietnia 1992 roku ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, a więc – w konsekwencji - że legitymuje się on okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych łącznie przekraczającym 15 lat.

Na marginesie więc już tylko można wskazać, iż zdaniem sądu pracę w warunkach szczególnych ubezpieczony wykonywał także w czasie zatrudnienia w Wojewódzkim Związku Spółdzielni (...) w K. od 18 października 1973r. do 22 marca 1975r., kiedy to pracował najpierw (przez dwa tygodnie) jako betoniarz, a następnie jako operator spychacza. Powyższe wynika bowiem niewątpliwie już z samej treści świadectwa pracy złożonego przez Z. G. do akt ZUS, a ponadto zostało potwierdzone zeznaniami samego ubezpieczonego.

Mając wszystko powyższe na uwadze, w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał Z. G. (1) prawo do wcześniejszej emerytury od 18 lipca 2014 roku, tj. od dnia złożenia przezeń wniosku o emeryturę (pkt I. sentencji wyroku). Wprawdzie w myśl przepisu art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, co oznaczałoby, że możliwe było przyznanie Z. G. prawa do świadczenia już od 1 lipca 2014r., to jednak sąd – zgodnie z treścią przepisu art. 321 § 1 k.p.c. – nie może wyrokować ponad żądanie. Zgłoszone zaś przez pełnomocnika ubezpieczonego żądanie obejmowało wyłącznie przyznanie prawa do emerytury od dnia 18 lipca 2014r.

W punkcie II. sentencji odstąpiono od obciążania organu rentowego kosztami procesu. Choć bowiem, formalnie rzecz biorąc, organ rentowy proces przegrał, to jednak nie można było tracić z pola widzenia tego, że wydana przezeń decyzja była formalnie prawidłowa i – co najistotniejsze – organ nie miał możliwości (nawet przy najdokładniejszym rozpoznaniu sprawy) wydania innego rozstrzygnięcia. Ustawodawca w postępowaniu przed organem rentowym nie przewidział bowiem w takich sytuacjach jak zaistniała w niniejszej sprawie możliwości przesłuchiwanie świadków. Tym samym koniecznym stało się przyjęcie, że organ rentowy nie powinien ponosić kosztów procesu, do którego powstania się nie przyczynił, gdyż konieczność jego przeprowadzenia powstała wyłącznie wskutek działań ustawodawcy.